

Christiane Mißbeck-Winberg

Cand.mag. i engelsk og fransk.
International rådgiver, Cirius.
cmw@ciriusmail.dk

Iben Böhling With

Cand.scient.adm.
International rådgiver, Cirius.
ibw@ciriusmail.dk

EU og de små nationalsprog

I sommeren 2003 offentliggjorde EU-Kommissionen sin handlingsplan for sproglæring og sproglig mangfoldighed. Handlingsplanen skal ses i forlængelse af Lissabon-erklæringens målsætning om at EU i løbet af indeværende tiår skal blive den mest konkurrencedygtige vidensbaserede økonomi i verden, et mål som nødvendiggør det at fremme sproglæring effektivt således at de europæiske borgere og virksomheder opnår de interkulturelle og sproglige kompetencer der er centrale for at kunne være konkurrencedygtige på det globale marked.

Handlingsplanen kommer med konkrete forslag til indsats på fire hovedområder:

- livslang sproglæring
- bedre sprogundervisning
- opbygning af sprogvenlige miljøer
- netværk for fremskridt.

Det er tanken at aktiviteterne til fremme af sproglæring skal ske inden for rammerne af de eksisterende uddannelsesprogrammer samt ved en særskilt indsats hvor f.eks. større undersøgelser og analyser udbydes i licitation. Umiddelbart efter vedtagelsen af handlingsplanen indkaldte Kommissionen ansøgninger til projekter om sproglæring og sproglig mangfoldighed som bl.a. omhandlede netværk på sprogområdet. Der var ikke nogen danskkoordinerede projekter blandt de indsendte forslag, men der var dog danske partnere i to af de syv projekter som blev godkendt, og som blev sat igang ved årsskiftet. Det ene af disse projekter, hvor f.eks. sprognetværket 'ed-consult'¹ deltager som dansk partner, har som mål at skabe en elektronisk infrastruktur for et pan-europæisk netværk af undervisningsressource-centre der er involveret i de små sprog, med henblik på at fremme kontakten blandt centrene og at sprede information om centre-nes aktiviteter.

De nuværende uddannelsesprogrammer - Sokrates og Leonardo - som omfatter 31 lande², giver en bred vifte af muligheder for sprogprojekter. Det er i flere programmer formuleret at projekter der omhandler de mindre sprog - *Less Widely Used and Less Taught Languages* (LWULT) - prioriteres højt.

Penge til projekter der involverer de små sprog

Lingua-programmet giver som specifikt sprogprogram særlig god mulighed for at opnå tilskud til projekter der fokuserer på sproglig mangfoldighed og/eller LWULT-sprog. Over halvdelen af de projekter som Kommissionen selv fremhæver som gode projekt-eksempler i det såkaldte Lingua-katalog, er projekter der fokuserer på LWULT.

- I 2002 startede projektet ALLEGRO (*Access to Language Learning by Extending to Groups Outside*), hvis målgrupper kun har lidt eller ingen opmærksomhed på deres egen sproglæring, eller for hvem adgang til læring er besværliggjort af sociale, geografiske eller økonomiske årsager. Projektet har som mål bl.a. at oprette sprogklubber for mødre og børn og at understøtte lokale netværk uden for de traditionelle læringsmiljøer. Projektet er koordineret af Nottingham Trent University i UK, og ud over Danmark deltager Frankrig, Tyskland, Slovenien og Spanien.
- Ligeledes i 2002 startede projektet 'NetDansk'³ som koordineres af Handelshøjskolen i Århus. Formålet med NetDansk er at udvikle dels en trykt dels en internet-baseret version af et kursus i dansk op til niveau B1 i Europarådets fælles referenceramme (jf. s. 17 her i nummeret). Målgruppen er udenlandske studerende, undervisere, forskere eller andre akademikere som skal opholde sig i Danmark i en kortere eller længere periode. Projektpartnerne kommer fra Finland, Irland og Italien.

I tråd med Kommissionens handlingsplan er der i den aktuelle indkaldelse af ansøgninger til Leonardo-programmet et særskilt afsnit der omhandler sprogprojekter. Ud over det mål Europarådet har sat om at alle europæere skal kunne beherske mindst to fremmedsprog, giver udvidelsen af EU en konkret udfordring på det sproglige felt. Derfor fremhæves det som en fordel at sprogprojekter omfatter de mindre talte sprog - herunder minoritets- og indvandrersprog. Et eksempel på et Leonardo sprogprojekt er *Best Practice - Best Language Teaching Methods*-projektet på Odense Tekniske Skole der som målgruppe har undervisere i LWULT-sprog på erhvervsskoler. Disse undervisere har ofte ikke en uddannelse som sproglærere og benytter derfor ikke effektive kommunikative sproglæringsmetoder. Projektet sigter på at indsamle, sammenligne og udbrede kendskabet til forskellige gode praksiser inden for sproglæring i bl.a. baskisk, gælisk, flamsk og dansk.

Den europæiske kvalitetspris for sprog - *European Language Label* - er initieret af EU-Kommissionen og giver en særlig mulighed for at sætte spot på specielle initiativer. Det er projekter som ikke nødvendigvis har fået støtte under et EU-program, eller som falder uden for de egentlige uddannelsessektorer. Dermed åbnes også mulighed for at fremhæve aktiviteter der involverer de mindre talte sprog; men realiteten er at der i Danmark stort set ikke indsendes projektbeskrivelser der involverer andre sprog end de tre hovedsprog.

Erasmus-programmet er primært et mobilitetsprogram, hvilket betyder at videregående uddannelsesinstitutioner bl.a. kan få tilskud til studerende der ønsker at læse 3-12 måneder i et andet europæisk land. De mindre talte sprog er ikke et særskilt indsatsområde som sådan, men for Erasmus-studerende der læser i et LWULT-land er der mulighed for at forberede sig sprogligt og kulturelt ved at deltage i et gratis sprogkursus i værtslandet før semesterstart.

Ud over de europæiske uddannelsesprogrammer er Nordplus Sprog-programmet en oplagt mulighed for at søge tilskud til projekter eller andre aktiviteter der omhandler de nordiske sprog. I år gives der særlig prioritet til forskningsprojekter og projekter målrettet mod borgere hvis modersmål er et ikke-nordisk sprog.

Ud af denne række af programmer i Kommissionens og Nordisk Ministerråds regi der giver mulighed for at igangsætte aktiviteter med de små sprog som omdrejningspunkt, vil vi med eksempel i Erasmus-programmet give et lidt mere dybtgående indblik i hvad Kommissionen har opnået med sine initiativer indtil nu og se på hvilke tendenser der tegner sig for fremtiden.

Kommissionens bud på sproglig forberedelse for studerende

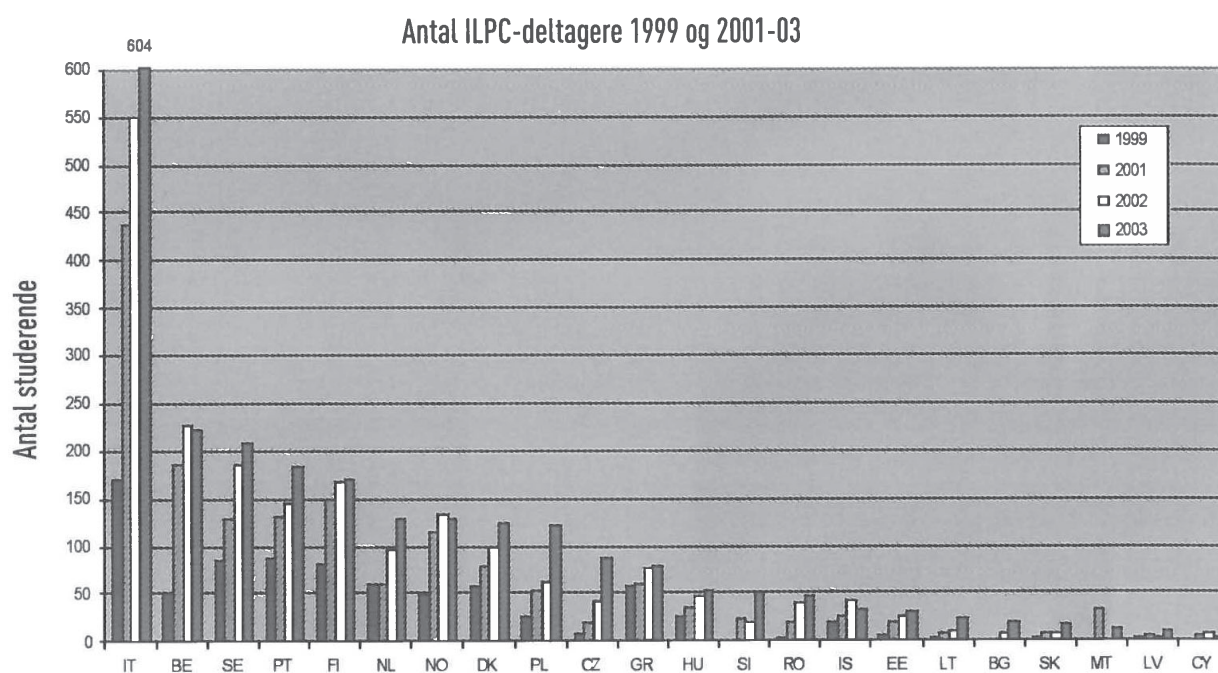
Efter 17 år på banen er Erasmus-programmet det ældste af EU's uddannelsesprogrammer. På baggrund af de erfaringer der er gjort i forhold til studentermobilitet til lande med mindre talte sprog, har Kommissionen igangsat særlige initiativer for de studerende der ønsker at læse i ét af LWULT-landene.

Erasmus-programmet har nået en vis grad af berømtthed og skal have æren for at over en million studerende har pakket deres kufferter for at læse mellem 3 og 12 måneder på et af de godt 2000 partneruniversiteter rundt omkring i Europa. De seneste statistikker fra EU-Kommissionen viser også at et stadigt stigende antal studerende tager imod tilbudet om at blive kulturelt, fagligt, socialt og ikke mindst sprogligt klogere gennem et udlandsophold under studiet. Tallene viser dog også at der findes mere og mindre populære rejsemål. Spanien, Frankrig, Storbritannien og Tyskland er de største modtagerlande, hvorimod de nye EU-lande og kandidatlandene, med undtagelse af Malta, sender

langt flere studerende ud end de tager ind. Dette er særlig markant for Bulgarien, Rumænien, Litauen, Polen og Tjekkiet.

For netop at hjælpe de studerende over den sproglige barriere byder Kommissionen på muligheden for gratis at forberede sig sprogligt og kulturelt på studieopholdet i et værtsland hvis sprog er et LWULT-sprog. Kurserne har navnet *Erasmus Intensive Language Courses* (EILC), og de udbydes på videregående uddannelsesinstitutioner i 23 lande: Belgien (det flamske sprogområde), Bulgarien, Cypern, Tjekkiet, Danmark, Estland, Finland, Grækenland, Ungarn, Island, Italien, Letland, Litauen, Malta, Holland, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Sverige og Tyrkiet.

Trenden er positiv: deltagelsen i EILC'erne er fra 2002 til 2003 steget med 18% - en 70% stigning for studerende fra de nye medlemslande og ansøgerlandene og en 10% stigning for studerende fra de 18 'gamle' EU-lande. Italien er stadigvæk langt det mest populære land - hele 25% af alle EILC-studerende drog sydpå for at deltage i de forberedende sprogkurser, tæt fulgt af den flamske del af Belgien med 9% (se tabellen - ILPC er den tidligere betegnelse for sprogkurserne).⁴

Men når vi ser på antallet af danske studerende der deltager i EILC'er i forbindelse med deres udlandsophold, ser trenden ikke så positiv ud. For perioden 2001 til 2003 måtte vi opleve et tydeligt fald. Blandt vores skandinaviske brødre er finnerne de flittigste brugere af kurserne.

Kommissionens handlingsplan lægger op til at flere studerende skal motiveres til at deltage i EILC'er. Målet er at 10% af alle studerende der læser i et LWULT land, deltager i de udbudte kurser. Men der er stadigvæk et stykke vej tilbage for at komme dertil – gennemsnittet ligger nu på 5,4%.

Udblik

De nuværende EU-programmer udløber i 2006, og netop nu er der ved at blive lagt sidste hånd på rammerne for det nye såkaldt integrerede program der skal afløse Sokrates- og Leonardoprogrammerne. Her lægges op til at sprogaktiviteterne primært skal finde sted inden for programmer der rettes mod de forskellige uddannelsessektorer, og at det nuværende Lingua-program derfor ikke skal fortsætte. Det kan undre at der ikke følges mere tydeligt op på de strategier der i de seneste to-tre år er lagt for sprogområdet i form af Kommissionens handlingsplan⁵ og den ekstraordinære promovning af projekter om sproglæring og sproglig mangfoldighed. Samlet set ser det ud til at fokus på sprog er blevet mindre tydelig i det nye integrerede program, hvilket kan beklages, særlig da flere EU-støttede sprogprojekter der omhandler regionale sprog eller minoritetssprog, har vist sig at bidrage til regional udvikling, social integration og fremme af f.eks. turisme (Interarts' evaluering af Kommissionens aktiviteter inden for regionale og minoritetssprog, juni 2004⁶). Forhåbentlig vil der i det nye integrerede program alligevel være tilpas fleksibilitet således at det tværsektorielle uddannelsessamarbejde i Europa understøttes - også inden for sprogområdet.

Noter

1 Webadressen er: <http://www.ed-consult.dk/>

2 Belgien, Danmark, Tyskland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Luxemburg, Holland, Østrig, Portugal, Finland, Sverige, UK, Island, Liechtenstein, Norge, Bulgarien, Cypern, Tjekkiet, Estland, Ungarn, Letland, Litauen, Malta, Polen, Rumænien, Slovenien, Slovakiet, Tyrkiet.

3 Webadressen til NetDansk er: http://www.asb.dk/org/langcom/projekter/projekt_netdansk_da.htm

4 Kilde til de angivne procenter samt tabellen (hvor der bruges absolutte tal) er EU-Kommissionens Final Report om Erasmus Intensive Language Courses (EILC), 2003.

5 Handlingsplanen er tilgængelig på nettet på Europaserveren: http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/policy/index_en.html

6 Interart's evaluering findes på adressen: http://europa.eu.int/comm/education/policies/lang/funding/evaluation_en.html